

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

247. An sit probabilis opinio aliquorum asserentium non esse peccatum mortale copulam initam in Ecclesia ab vxoratis absque causa? Et docetur, quando dicatur Ecclesia polluta ex effusione seminis in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

communem sententiam Doctorum, memor illorum verborum Baldi asserentis, quod qui loquitur contra omnes, non bene loquitur. Recte itaque dixit Texeda in *Theol. mor. to. 1. lib. 4. tr. 1. contron. 1. 2. n. 92*. Si roges, quid facere teneatur coniux, qui debiti petitione est priuatus ratione affinitatis contractæ per adulteriũ & incestum, aut ratione voti castitatis, si grauiſſimis carnis stimulis sit agitatus, ita ut illos vincere non possit: nam videtur eo casu licitum esse ei debiti petitionem, sicut licitum esse ei, quoties senserit in coniuge altero incontinentiæ periculum. Dico tamen in nullo casu licitum esse ei debitum petere: & ideo tenetur uti carnis macerationibus, ieiunando, orando, aut disciplinis vires à carne auferendo. Neque est similis ratio de huiusmodi impedito, quoties videt in altera coniuge periculum incontinentiæ; in quo casu licitum est ei ab ea debitum petere: quia tunc illa debiti petitio, non est formaliter petitio, sed redditio, & obligationis solutio; quod non euenit, quando incestuosus, adulter, aut voto castitatis ligatus ad vincendas carnis tentationes debitum petit. Vnde patet responſo ad argumenta contraria.

5. Hinc inferitur, quod coniux non tenetur reddere debitum viro, lepra, morbo gallico, &c. infecto, etiam si in graui peccata carnis labatur, debitum non reddendo: quia patiens ad superandas tentationes carnis, ut ex Pontio, Coninch, Laymã, & aliis docet Palaus *tom. 5. disp. 3. punct. 4. §. 11. n. 4*. alia plura remedia adhibere potest, quibus diuina gratia adiutus, illas vincat. Sic & in nostro casu. Ergo, &c.

RESOL. CCXLVI.

An sit probabilis opinio aliquorum asserentium non esse peccatum mortale copulam initam in Ecclesia ab uxoratis absque causa?

Et docetur, quando dicatur Ecclesia polluta ex effusione seminis in illa, & ad hoc quid requiratur?

Pro quibus in textu huius Resolutionis aliqui casus explanantur? Ex part. 1. tr. 8. & Misc. 8. Ref. 34.

Sup. hoc. quod hic supponitur in tom. 1. tr. 7. Refol. 83. §. vlt. Sed lege eam per totam & infra §. vlt. huius Ref.

§. I. **S**uppono copulam absque causa factam in Ecclesia à coniugatis, esse copulam lethalem secundum communem opinionem Doctorum, quos refert, & sequitur Leander *de Sacr. to. 2. tr. 9. disp. 25. q. 30*. difficultas est, an opinio contraria sit probabilis? Olim negatiuè respondebat Magister Decius Dominicanus, cui ego obſiti, & tunc adduxi Hurtadum *de matr. disp. 10. dist. 4. n. 16*. Basilium Pont. *lib. 10. c. 10. n. 13*. & alios penes ipsos, quibus nunc addo Martin. de San Ioseph in *mon. confes. to. 1. lib. 1. tr. 50. de matr. n. 2*. vbi sic ait: Probabile sententia es la de los que afirman, que tener copula coniugal en la Iglesia sin necesidad es pecado mortal; dizen, que es sin necesidad el no ser compelidos à habitar mucho tiempo en la Iglesia, v. g. quando estam retraidos, Suarez *3. p. q. 83. ar. 3. disp. 81. sect. 4*. Henrig *lib. 9. de Missa, c. 27. n. 5*. & alij plures, quos citat, & sequitur Sanch. *vbi sup. n. 12*. Pero mas probable me parece, que no es pecado alguno tener la copula marital en la Iglesia, aun sin necesidad, porque no esta prohibida por Derecho natural, ni por el Diuino, in Ecclesiastico, ni quando en el *cap. fin. de consecrat. Ecclesia se determina, que la efusion del semen humano; haze polluta la Iglesia, habla de la copula marital, sino de la fornicaria. Tienenlo assi la glos. in cap. Ecclesia, verb. semine, de consecrat. dist. 1. & multi Auctores citati à Sanchez lib. 9. disp. 15. n. 7*. Hucusque Martinus

2. Et ideo hanc sententiam nouissimè tanquam probabilem admittit Dicastillus *de Sacr. tom. 3. tr. 10. disp. 9. dub. 5. n. 57*. dico igitur probabiliter actum coniugalem in loco sacro, aut benedicto, non esse illicitum, nedum sacrilegum, quia in primis non est illicitus iure naturali, nec Diuino, ut patet. Deinde non bi enim reperitur Textus, in quo vel prohibetur, vel supponatur prohibitum, nam prædictum *cap. fin. de consecr. Eccles.* (qui solus Textus solet adduci) in iussumque fuerit semine, aut sanguinis effusione polluta, &c. non constat ibi esse sermonem de effusione nam ad eorum verborum veritatem sufficit seminis effusio non coniugalis, & illicita contra castitatem, siue feminae sit, siue viri, siue Clerici, siue non Clerici. Idque videtur indicari illis verbis, fuerit polluta, nam cum aliàs non constet satis actum coniugalem in Ecclesia esse prohibitum intuitu reuerentiae Ecclesiae, non est cur dicamus eo actu pollui Ecclesiam, maxime cum eodem tenore verborum ibi dicatur Ecclesiam pollui sanguinis effusione, & tamen non polluitur effusione sanguinis alioquin licite ergo licet non extenditur Ecclesiae pollutio ad licitam effusionem sanguinis, ita non videtur extendi ad licitam effusionem seminis Ecclesia ergo iuxta probabilè huius discursum tantum polluitur sanguinis, aut seminis effusione illicita, & non coniugali. Et quidem probabilissimum etiam est, non quacunque illicita effusione seminis; sed tantum publica, id est, quae constituta à reo facta in iudicio, aut facti euidenter venire in multorum notitiam, ut contra Paludanum, Antoninũ, Rebell. Sanchez, Suar. & alios docent Valquez *1. 2. disp. 98. n. 6*. Tolerus *lib. 5. cap. 8. Azor. 1. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13*. Basilium *supra*, & alij Recentiores

3. Et tandem post hæc scripta inuenio hanc sententiam absolute docere Martinum Perez *de matrim. disp. 49. sect. 4. n. 7*. & probat nullum esse peccatum si coniuges copulentur in loco sacro, neque Ecclesiam violari; siue copulentur in casu necessitatis, siue non. Quod etiam à simili comprobatur, nam effusio sanguinis quando iusta est, non habet specie sacrilegij.

4. Et ex hac sententia colligitur primo, sola effusione seminis ex se illicita, & quae cum peccato mortali sit, pollui Ecclesiam, & illam solam committam in loco sacro habere speciem sacrilegij.

5. Colligitur secundò, neque etiam illa effusione seminis illicita pollui Ecclesiam, nisi id delictum sit publicum, atque adeo si effusio occulta sit, neque polluitur, neque speciem habet sacrilegij. Sic Tolerus *lib. 5. sum. cap. 8*. Coninch. *de Sacr. q. 83. ar. 3. dub. 1. n. 130*. Gabriel Valquez *in 1. 2. disp. 98. n. 6*. Basilium Ponce *citatus n. 15*. & alij. Probat manifestis rationibus. Primò, quia cum ea effusio seminis ideo tantam sacrilegium sit, quia ex constitutione Ecclesiastica locus sacer illa profanatur, & tollitur consecratio, aut benedictio; neque enim vlla est alia ratio, ob qua sit speciale peccatum; sit ut notoria tantum effusio speciale sacrilegij peccatum sit. Secundò, cum reuerentia loco sacro debita consistat in opinione hominum, non potest per prædictum illicitum tolli nisi hominibus innotescat, sicut homines non sunt de facto per crimina infames, nisi innotescant. Tertio, sicut ob occulta crimina non potest iniungi publica poenitentia, ne auctor iniuriose diffametur; ita nec Ecclesia ob similia potest pollui, quia eadem diffamatio sequeretur. Vltimò, quia aliàs res esset intolerabilis. Ponamus enim solum Parochum scire eiusmodi factum, hærebit perplexus, quia nec poterit sine turbatione omninò à celebrando in ea Ecclesia abstinere, nec poterit curare ut reconcilietur, quia non poterit probare factum, si rei negent, qui hoc non tenentur fateri, quando non est saltem semiplenè probatum. Nec etiam liberè in ea poterit sicut antea celebrare; quia semper dubitabit an hæc, & nunc sit sufficiens

sufficiens necessitas celebrandi in Ecclesia polluta.

6. Colligitur tertio, publicum in hac re dici, non quod iuridicè probari possit, sed quod vel ipsa confessione rei in iudicio, aut evidentiâ facti in multorum notitiam devenit, & est quasi diffamata Ecclesia, & denigrata eius reverentia, vt communiter docent Doctores. Vnde si duo, vel tres, aut pauci homines scirent pollutionem, vel emissionem seminis in loco sacro admittam, adhuc neque egeret reconciliatione, neque esset speciale sacrilegij peccatum.

Sup. conten-
tis in hoc §.
in tom. 1. tr.
7. lege do-
ctrinâ Ref.
83. & 84.

7. Colligitur quarto, pollui Ecclesiam dicto actu publico factò tantum intra corpus Ecclesie, & non factò in turri, nec in cubiculis corpori Ecclesie adherentibus, nec in cellulis, seu tribunis, ex quibus Principes, qui domos Ecclesie coniunctas habent, audiunt sacrum, nec in Sacrificiis. Huc vsque Perez.

Sup. hoc su-
pra in prin-
cipio huius
Ref. & in to-
1. tr. 7. Ref.
85. §. 1. & 2.
& lege cam-
pet totam.

8. Ex his à fortiori reprobando veniunt Paludanus 4. dist. 18. q. 8. art. 4. n. 20. D. Antoninus 3. p. tit. 1. cap. 20. §. 2. Caiet. verbo, Matrimonium cap. ult. vers. 6. Nau. c. 16. n. 32. Viuald. de Mari. vbi de debito coniugali n. 62. Armilla verbo debiti n. 7. Valent. to. 4. disp. 10. generali q. 6. punct. 2. §. 7. Grassis in decis. cap. 48. n. 26. Toletus lib. 5. c. 8. n. 14. Quos omnes, & alios referit pro hac parte Sanch. n. 9. & Basilus n. 12. asserentes quod etiam sit morale peccatum, dictus coniugalis actus exercitus in Ecclesia in casu necessitatis, v. g. quando coniuges diu sunt intra illam inclusi.

9. Sed contrarium dicendum est, nempe non esse mortale in proposito casu talem actum in Ecclesia exerceri. Quia probabilis est, Ecclesiam in casu necessitatis nolle obligare coniuges ad abstinendum: sic Suarez 3. p. q. 83. art. 3. disp. 81. sect. 4. Henric. lib. 9. de Missa c. 27. n. 5. & l. 1. c. 16. n. 4. Petrus Ledefina de matr. q. 64. art. 7. concl. 1. & in sum. tra. de Eucl. a. cap. 10. diff. 1. Bartholomæus de Ledefina, Silvester, Castro Palaus, quos, & alios vsque ad 27. Doctores refert, & sequitur Sanchez loco citato n. 12.

RESOL. CCXLVIII.

An ex matrimonio nullo oriatur impedimentum publicæ honestatis? Ex part. 9. tr. 6. Ref. 49. aliàs 50.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè, dummodo non sit ex defectu consensus: quidquid asserant Nauarrus, Couarruias, & Lopez, quorum opinio ante declarationem contrariam Sedis Apostolicæ, probabilis videbatur: hodie tamen minimè est vera, vel probabilis, nec tenenda vllò modo; sed contraria, nempe, id minimè esse correctum, sed adhuc stare, & idè oriri ex matrimonio rato irritò quacunq; ex causa, præterquam defectus consensus, hoc impedimentum, vt nuncupatim declarauit Pius V. Summus Pontifex in suo Motu proprio, incip. Ad Romanum spectat, &c. anno 1568. vbi quòd, cum multi dubitauerint, an Decretum Concilij Tridentini sess. 24. de matrim. c. 3 intelligatur de sponsalibus de futuro, vel etiam de matrimonio de præsentibus non consummato, sic ait: *Authoritate Apostolica tenore præsentis declaramus, & definimus, Decretum Concilij, huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio (sic vt præfertur) contracto: sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante prædictum Decretum Concilij, introductum erat.* Ita obseruat Nauar. in Manual. Latin. cap. 22. n. 57. Henriquez lib. 12. de matrim. c. 10. n. 2. Gregorius de Valentia 4. part. disp. 10. quest. 5. punct. 3. Vbi de impedimento publicæ honestatis, & Thomas Sanchez lib. 7. disp. 70. n. 5. vbi addit, sibi non placere temperamentum, quod adhibet Emmanuel Sa verb. Matrim.

n. 12. vbi ait: [Si id matrimonium irritum sit occultum, aut manifestum sit, fuisse irritum, non oriri impedimentum.] & numeris seqq. Sanch. vbi supra, alia declarat, & deducit in proposito vtilia apud ipsum videnda.

2. Sed, his non obstantibus, nouissimè Texeda in Theol. mor. to. 2. lib. 4. tr. 2. §. 7. contr. 2. n. 24. nititur adhuc sententiam Couarruias defendere: sic enim ait: [Nihilominus existimo dicendù: ex matrimonio irritò adhuc non oriri impedimentum publicæ honestatis: quod tamen affirmo sub correctione, & saluo meliori iudicio: Et ratio mea est: quia Pontifex, quòdo dixit: *Sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, &c.* nò loquitur de matrimonio valido absoluto. Et potest deduci non contèndenda ratio ad hoc affirmandù: quia Pontifex loquitur de matrimonio, secundum quod de illo agitur in iure veteri ante Decretum Trident. vt manifestant illa verba: *In omnibus illis casibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante dictum Decretum, &c.* Ergo, cum in iure veteri solum agatur de sponsalibus irritis circa prædictum impedimentum, & non de matrimonio, vt constat ex d. cap. vnicò, de spons. in 6. si Summus Pontifex loquitur secundum ius antiquum, ergo, cum ibi nihil agatur de matrimonio irritò, sed de matrimonio valido; imò nec de matrimonio, sed tantum de sponsalibus; iuxta Pontificis intentionem dicendum est, solum ex matrimonio valido oriri iustitiæ publicæ honestatis impedimentum.] Ita ille Verùm hanc sententiam Texeda nullatenus sustinendam esse puto; & præter Doctores citatos illam refellit Castro Palaus tom. 4. disp. 4. punct. 10. n. 5. & Pontius lib. 7. cap. 35. num. 3.

RESOL. CCXLIX.

An ex matrimonio clandestino oriatur impedimentum publicæ honestatis?

Ex quo infertur hoc impedimentum publicæ honestatis non contrahi ab infidelibus, vnde si quis sponsalia in infidelitate cum aliqua contraxisset, eaque obisset ante matrimonium consummatum, conuersus posset eius sororem in uxorem accipere? Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 52. aliàs 53.

§. 1. **A**D hoc dubium sic respondet Ioan. Præpositus in 3. part. q. 7. de impedim. dirim. dub. 14. n. 123. ait enim: [Petes, an ex matrimonio clandestino oriatur hoc impedimentum, vbi Tridentinum receptum est: Rebilius 3. p. de oblig. post lib. 4. sect. 5. n. 102. ponit Congregationis declarationem in hæc verba: *Præsupposita declaratione per Constitutionem S. D. N. Pij V. super hoc decreto, censuit Congregatio oriri hoc impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus per verba de præsentibus etiam nulliter contractis, omiſsa forma Decreti Concilij Trident. c. 1. huius sessionis.* Respondetur, non videri oriri: & dico, hanc declarationem non videri ita certam, quam etiam plures alij Collectores non habent. Certè si tale matrimonium, ne quidem vim sponsalium de futuro fortitatur; non potest ex hoc capite impedimentum oriri. Non oritur etiam iure antiquo ex matrimonio inualido; cum nullo Canone, vel etiam consuetudine, de qua constet, hoc impedimentum oriatur ex matrimonio irritò. Nec etiam oritur iure Trident. quia nullibi in Tridentino extat huiusmodi constitutio.

2. Dices: Pius V. videtur declarasse hoc impedimentum oriri ex matrimonio inualido, vt patet ex Constitutione, Ad Romanum edita anno 1568. quæ refertur tit. 1. lib. 4. Septimi Decretalium cap. 2. Respondetur negatiuè: solum enim in genere statuit, & declarat, dispositionem e. 3. citati Concilij Trident. non intel-

ligi